

ABONAMENTUL:
 Pe un an . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . 40.— franci.
Telefon
 Nr. 750.
 pentru oraș și interurban

REDACTIA
 și **ADMINISTRAȚIA**
 Strada Zrinyi Nr.1/a

—
INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.

Mulțumite publice și Loc deschis costă șirul 20 lil. Manuscriptele nu se înnapoiază.

ROMÂNUL

Retragerea strategică.

Rușii operează o retragere de bunăvoie, sau operează sub nevoia înfrângerii?

În unele ziare din apus au apărut articole cari explică luptele din Galiția și din Polonia și împingerea neîncetată a Rușilor. Aceste ziare opinează, că Rușii realizează o retragere strategică de bunăvoie, că, în fața forțelor inamice superioare comandamentul rus a hotărât retragerea din toate pozițiile înaintate pentru ca să atragă pe Austro-Germani în năuntrul imperiului, să-i uzeze, să le omoare cât mai multă lume și la urmă să le dea o lovitură decisivă.

Să fie adevărată această explicare? Sau să fie mai aproape de adevăr părerea cumcă Rușii sunt, pe deantregul, bătuți?

În istorie sunt cunoscute multe retrageri strategice și multe temporizări, dar este destul să le examinăm pentru a vedea că nu poate fi nici o asemănare între acele pilde istorice și întâmplările războinice din Rusia de azi.

Istoria ne vorbește despre faimoasa tactică temporizatoare a lui Fabius Cunctator care la anul 217, în calitate de dictator și comandant suprem al armatelor romane, a ținut în loc pe Hanibal, a uzat avântul armatei sale și l'a împiedecat de a înainta asupra Romei.

Dar din aceeași istorie se vede că Hanibal era năvălitorul, că Romanii erau în defensivă și că tactica temporizatoare se întrebuița împotriva unui inamic care repurtase neîncetat victorii împotriva legiunilor romane.

Istoria ne mai vorbește și de tactica de

așteptare a lui Kutusov care a întrebuițat aceeași măsură față de năvala extraordinară a lui Napoleon.

În vremurile noastre avem pilda din războiul sârbo-bulgar dela 1885. Decât și în războiul acesta tactica de temporizare și retragerea strategică — au fost întrebuițate din cauză că Bulgaria a fost surprinsă nepregătită.

În adevăr în urma proclamării unirei Rumeliei cu Bulgaria, regele Milan, invadează Bulgaria cu 46,000 oameni, din cari 12,000 mergeau spre nord spre a se opri în fața Vidinului, iar 34,000 înaintau direct către Sofia. Armata bulgară disponibilă nu era compusă decât din 15,000 în districtul Vidin și 5000 până la 6000 la apus de Sofia. Cu aceste forțe prințul de Batenberg hotărâ să temporizeze, să oprească cât mai mult în loc armata sârbească până ce vor putea sosi trupele dela Filipopoli tari de 30 mii oameni. Și, în adevăr la 19 Noemvrie, când s'a hotărât bătălia dela Slivnița, prințul Batenberg avea în jurul său 32,000 oameni, iar Sârbii nu mai atacau decât cu 25,000.

Victoria rămâne a Bulgarilor.

Dar acesta să fie cazul Rușilor?

Tactica temporizatoare putea fi înțeleasă dacă ar fi fost adoptată dela începutul campaniei.

În adevăr, cunoscând mijloacele superioare de mobilizare ale Germanilor și încetneala mobilizării Rușilor, era firesc ca aceștia să adopte tactica retragerii până când mobilizarea și concentrarea lor va fi fost făcută; dar în ziua în care mobilizarea lor ar fi fost gata și superioritatea efectivelor lor

necontestabilă, ofensiva se impunea, afară numai dacă Rușii s'ar fi declarat incapabili de a o lua.

Dar cari sunt faptele?

Dela începutul războiului, Rușii au luat ofensiva dintr'o parte asupra Galiției spre a ataca Austro-Ungaria, iar de altă parte asupra Germaniei invadând în Prusia-orientală.

Năvala în Prusia-orientală, trebuie să recunoaștem, nu a intrat în planurile statului major rusesc, a fost făcută fără convingere. A fost un act de o mare îndrăzneală cerut de Francezi spre a împiedeca înaintarea Germanilor cu forțe prea mari asupra Parisului. Dar ofensiva în Galiția a fost întreprinsă după o matură cercetare a situației și cu forțe superioare cu mult Austro-Ungarilor.

Departate de a adopta tactica lui Fabius Cunctator sau a prințului de Batenberg, Rușii au luat ofensiva și au mers tot mereu înainte, au invadat Galiția, au luat Lembergul, au asediat Przemyslul, au urcat Carpații, au ocupat Bucovina, au luat Przemysl și, au dat teribilele bătălii de iarnă în trecătorile Carpaților. Dar după 10 luni de ofensivă îndârjită a venit înfrângerea.

Retragerea strategică, are de scop să uzezi pe adversar, să îi omori cât mai multă lume și să-l atragi acolo unde îți convine ție ca să dai lupta cu forțe superioare inamicului. Dar în cazul nostru armata rusă este aceea care s'a uzat în fiecare zi, a pierdut mare parte a materialului de artilerie, a pierdut, în trei luni peste o jumătate milion prizonieri, iar la ziua marei întâlniri decisive, care va fi în curând la Varșovia peste 3 jum. milioane Austro-Germani, — după afirmarea chiar a Rușilor — se vor întâlni cu o armată rusă

Noptile Veneției.

Veneția, Mai-Iunie 1915.

O lună minunată, și pe canalul cel mare, desert, străbătând orașul mut, cei doi marinari ai noștri împing în tăcere gondola, care alunecă fără șgomot. Nu se vede țipenie de om, nu lucește nici o lumină.

Nici o lumină, nu înseamnă chiar nici unu. Mă gândesc nu fără înfiorare, la clipa în care, am părăsit în apropiere de Rialto, canalul cel mare, scaldat în razele lunii, pentru a intra în acele calle înguste, pierdute într'un întuneric, pe care tăcerea și uitarea îl făcea și mai negru. Cu toată ora târzie, străbătea din depărtare sunete de piano și de voci cari cântau în apropierea casei în care a murit Wagner, ai cărei arbori, atât de rari la Veneția, au licăriri vagi de lumină. Marinarii noștri ne vorbesc de prima bombardare aeriană, chiar în ziua declarării războiului. Au fost surprinși și prea puțin înspăimântați. Astăzi evenimentele sunt așteptate cu seninătate. Gondola se infundă în obscuritatea opacă și strigătele celor doi oameni trezesc ecouri ciudate: „Sia primo! Sia stai!” Intrarea la hotele are ceva vesel. Nici o lampă, halul uriaș și întunecos, un portar dormit, licărirea minusculă și tremurătoare a unei lumânări care înțeapă noaptea cu o stea mică. Facem decla-

rația de sosire, cu numele, pronumele, calitatea, numele strămoșilor, toate la ceasurile trei dimineața...

Ziua, orașul nu-i de loc schimbat. Totuș, cea mai mare parte din magazine sunt închise pentru că n'au clienți. Zidurile sunt acoperite de afișe. Intre altele se răsfață o colecție de injurături formidabile la adresa lui Giolitti.

Cu siguranță marele neutralist nu va muri doge al Veneției. Piazza San-Marco este mai frecventată decât în Martie trecut, dar străinii au fugit. Totuș pentru amatorul de emoții violente și în același timp pitorești, Veneția este în acest moment cetatea regină! S'a interzis ascensiunea în Campanil, s'au luat caii faimoși dela San-Marco și colonadele slabe ale palatului dogilor au fost sprijinite pe stâlpi puternici. Dar orologiul continuă să bată și să însemne orele pe cadranul albastru, în timp ce cafelele abundă de lume. Seara, se ia gelati, în timp ce vânzătorii de ziare, răsar ca din pământ, strigând: *La Difesa! edizione serale!* Dimineața se strigă: *La Gazzetta di Venezia, L'Adriatico* și minuscula *Gazzettino*.

Iată și prima noapte roșie; noaptea bombardării aeriene dela 15 Mai. Am cinat pe întuneric *al vapore* și am regăsit acolo pe acel *maitre d'Hotel* profund psiholog popular, care cu două luni înainte de intriga giolittiană, demi-

sia ministerului și răscularea întregii Italii, ne dădea această formulă, încrustată în adevăr: *O guerra fuori, o guerra in casa*. Am găsit apoi ecoul acestor cuvinte în miile de afișe roșii, cari țin pe străzile Milanului, chiar în seara demisiei lui Salandra:

O guerra, o republica.

Apoi, am privit luna urcând dealungul campanilei, pe un cer de vis și de pe terasa cafelei *dei Quadri*, am văzut lumina ei pală, inundând puțin câte puțin orașul și marea. Și am intrat în hotel, în mijlocul acestui peisaj regal de pietre cari sunt dantele și de lumini-mângâeri. Unul din însoțitorii noștri, care se pricepea puțin îmi zise: Este o noapte ideală pentru sburat; dac'ași fi la ei, astăseară ași veni.

Ne-am culcat apoi la lumina lumânărilor. Abia desbrăcați și trântiți în pat și în calmul nopții de argint, un șgomot de motor țâșnește atât de neted, de precis, și de aproape încât, deși prietenul mă strigă din camera sa, nu-mi vine să cred că-i un motor de aeroplan. Nu-i mai curând o barcă, sub ferestrele noastre?

Nu. Deasupra caselor vechi cari mărginesc îngustul canal în care dă camera noastră, deasupra hotelului, apare un aeroplan, atât de jos, atât de repede și de aproape, încât ți se pare că-l poți atinge cu mâna.

Viziune scurtă, urmată brusc de o stea de

inferioară la număr, slab înarmată, deprimată prin atâtea înfrângeri succesive, lipsită de munițiuni.

Să mai adaogăm că aceasta retragere „strategică” (?) a Rușilor a fost însoțită de o adevărată revoluție în Rusia, de înlocuirea și arestarea de generali, de retragerea ministrului de războiu, de darea în judecată pentru tradare a altor generali, de numirea generalului *Ruski* la vice-comandamentul suprem al armatei, de iminenta retragere a mareșului duce *Nicolae* etc. etc. Oare toate faptele acestea nu spun îndeajuns că nu ne aflăm în fața unui plan hotărât mai dinainte, ci ne aflăm în fața unei înfrângeri generale pe care o plătesc acum toate disgrațiile pe cari le amintirăm aci?

Negreșit nu putem prevedea ce va aduce viitorul, căci viitorul nu stă în mâna oamenilor. Inșă faptul exact este că *Rușii au fost bătuti în acest crâncen războiu* și că, atât scoaterea lor din Galiția, din Bucovina, ca și din Prusia-orientală, ca și concentrarea lor grăbită în jurul Varșoviei, nu seamănă de loc cu o retragere strategică care să poarte pecetia geniului vre-unui nou Fabius Cunctator.

Importanța stăpânirii Prutului.

IV.

Este prea bine cunoscută lipsa de vagoane, nu numai pentru comerțul de cereale, dar pentru toate ramurile de transport, așa că nici nu mai e nevoie să insistăm asupra acestui punct. Greutatea de a se împlini această lipsă este prea mare, pentru ca să putem spera că într'un viitor apropiat vor putea fi inzestrate căile noastre ferate cu vagoane suficiente. În schimb însă, mijloacele de transport pe apă, sunt cu mult mai ușor de procurat și putem afirma cu certitudine că numai înființarea unui trafic regulat pe apă, va determina descongestionarea căilor ferate.

Chiar dacă ar exista posibilitatea unui transport regulat pe calea ferată, încă ar fi prea puțin înlesniți agricultorii din Moldova față de eficiența transportului pe apă, cum se face acum în foarte largă măsură din Muntenia și Oltenia pe Dunăre, înspre Brăila și Sulina. Pentru ca să ilustrăm mai bine diferența între ceea ce ar trebui acum să plătească producătorul din Moldova față de ceea ce ar avea de plătit când i s'ar pune la îndemână calea Prutului, ne ajunge comparația între tariful de transport al căilor ferate și costul transportului pe apă.

Un transport de 30 de vagoane de cereale, ce ar proveni din județul Dorohoi ar trebui să suporte următoarele cheltuieli până să ajungă în vapor la Galați sau la Brăila:

Transport pe CFR după tariful special	
I pentru cereale	30×120 lei 3600
Descărcarea din vagoane și transport	
la magize	30×15 lei 450
Chiria sau magazinaj până să vie	
rândul la încărcare, în medie 10	
zile pe minimul 1 leu de vagon	30×10 lei 300
Transport dela magazie la cheu	
lângă vapor	30×15 lei 450
Încărcare în vapor	30× 8 lei 240
	5040

Dacă marfa ar proveni din dreptul Iașilor, de ex. Ungheni, Sculeni, etc., transportul pe calea ferată dela gara Iași până la Brăila-Galați ar costa, tot după tariful C. F. R. pentru cereale, câte 105 lei de vagon în loc de 120, așa că totalul cheltuielilor de mai sus s'ar reduce cu suma de 450 de lei, celelalte cheltuieli rămânând neschimbate, sau dacă marfa ar proveni din dreptul Hușilor sau Fălciului, transportul dela gara Crasna de ex. ar costa cu încă 15 lei de vagon mai ieftin sau în total altă economie de 450 lei.

În schimb să vedem ce cheltuieli are de suportat o marfă din momentul încărcării în vas la oel mai depărtat punct pe Prut până la încărcare în vapor la Galați.

Ținând seamă de faptul că transportul într'un vas de 30 de vagoane capacitate se plătește acum pe baza chiriei de 25—50 de lei pe zi chiria vasului, avem următorul calcul bazat pe cifrele maxime:

Chiria vasului pe timp de 30 de zile necesare pentru: suirea vasului în susul Prutului, staționarea pe loc pentru încărcare, înapoierea lui până la Galați, întâzieri neprevăzute, staționarea pe loc până să vie rândul de încărcare în vapor	30×50 lei 1500
Remorcaj (tracțiunea vasului)	900
Taxa de cheaj la Galați	25
Descărcarea din vas în vapor	30×15 lei 450
Deplasarea vasului înainte și după descărcare	2×25 lei 50
Taxele navigațiunei pe Prut	lei 100
	3025

Această sumă este cea maximă, întru cât toate sumele sunt calculate pe bazele maxime ce se plătesc în prezent pentru chirie, remorcaj, deplasare, descărcare, etc. Suma totală însă poate fi mai mică dacă transportul se face pe o distanță mai scurtă, de ex. din dreptul Unghenilor, Fălciului sau al Bârladului. În acest caz atât chiria va fi mai redusă pentru că se necesită mai puțin zile pentru parcurs, cum și plata remorcajului e mai mică, tracțiunea făcându-se pe o distanță mai scurtă. La aceste două capitole se poate realiza o reducere de 5—800 lei.

foc care se desface din cer și străpunge noaptea. Sgomotul unei explozii urmează îndată, formidabil. Este un aeroplan austriac, este într'adevăr o bombă! Pe scări se aude un tropăit nebun al oamenilor cari se precipită, nu spre a se ascunde, ci pentru a vedea, și cari, cu toate dojenile părintești ale carabinieriilor, invadează cheul *dei Schiavoni*, de altfel, înțesat de lume. Sunt și câțiva oameni puțin emoționați, dar marea majoritate este numai curioasă. Sunt zece ore seara. O oră de emoție înceată, întretăiată de detunături. Mitralierele turbează, tunurile bubuie. O pensulă luminoasă, cu mișcări sacadate, mătură cerul, pe Lido, și colo, sub lumina albă a lunii, impasibilă și frumoasă, Veneția cu dantelele ei de piatră, se desprinde ca un vis frumos în mijlocul unui coșmar repede...

Ceasurile unsprezece. Se iau băuturi, înghetată în *fumoir*. Costume ciudate. Pyjamale, rochii de casă; lumea întârzie, cu simțământul confuz că se va mai vedea și altceva. Totul acoperit de razele lumânărilor, cu clarobscururi a la *Rembrandt*, fără nimic care să amintească școala venețiană. Prin obloanele închise vine până la noi rumoarea confuză a mulțimii care continuă să aștepte pe *riva dei Schiavoni*. Și deodată, din cer, pe care înota acum câțiva nori

cenușii, ne vine din nou cântecul de moarte al mortului. Unde să fie? Ce caută! Se știe că-i aci, dar unde? Deodată, venind dinspre mare, între biserica *del Salute* și olopotnița înaltă a lui *San Giorgio Maggiore*, iată aeroplanul, atât de net și de distinct, încât un strigăt imens izbucnește din întreaga Veneție, oare îl descopere, în timp ce gloanțe nevăzute și obuze, cunoscute numai după detunătură, străpung cu furie noaptea limpede. Prima bombă cade în apă spre *San Giorgio Maggiore*, colo, tocmai în fața noastră; apoi alta și alte două cad deasupra orașului. Și aparatul dispăre și, în timp ce sunetul motorului perzistă, tunurile bubuie într'una și mitralierele reiau refrenul lor mecanic. Cerul va menține emoția încă un sfert de oră. O rachetă luminoasă se leagănă colo sus, întârziată, ca într'o seară de serbare cu focuri de artificii. Sgomotul motorului se stinge. Bubuitul tunului se îndepărtează, ca acela al unei furtune. Luminile proiectoarelor scânteiază încă foarte departe îndărătul canalului Lido, pe marea imensă. Apoi, nimic...

Plecăm dimineața la șapte spre Friul.

Noaptea fusese scurtă...

(„Le Journal”)

Georges Prade.

În rezumat la cerealele provenite din diferite direcțiuni avem la transportul pe apă următoarele economii. La 30 de vagoane:

Dorohoi circa 2000 de lei, Iași-Ungheni circa 1500, Vaslui-Crasna-Fălciu circa 1000, plus reducerea de 500—800 ce se obține în măsura zilelor întrebuintate mai puțin, cu cât stațiunile de încărcare sunt mai apropiate de Galați.

Răspunsul Americii la nota Germaniei.

În 23 Iulie înainte de amiază, ambasadorul Statelor-Unite, a prezentat la ministerul externelor din Berlin, răspunsul guvernului american la nota Germaniei.

Guvernul Statelor-Unite în răspunsul său spune, că regretă că trebuie să declare nota Germaniei ca foarte nemulțumitoare, deoarece guvernul imperial german se abține de-a se ocupa cu adevăratele divergențe de păreri, cari există între cele două guverne și nu află o modalitate să dea valoare recunoscutelor principii de drept și umanitate, într'o chestiune, care formează obiectul unei discuții serioase, ci dimpotrivă propune înțelegeri pentru o sistare în parte a acelor principii, cari propuneri ar înlătura îndeșnitiv aceste principii

Guvernul Statelor-Unite constată cu mulțumire, că guvernul german recunoaște fără rezervă valoarea acelor principii pe cari s'a bazat guvernul american, în diferitele note adresate guvernului german, privitor la fixarea teritoriului de războiu și la întrebuintarea submarinelor împotriva vapoarelor de comerț pe mare deschisă, și adevărat recunoaște principiul că marea deschisă e liberă și caracterul și marfa unui vapor de comerț trebuie constatată mai înainte de a captura sau a torpila numitul vapor și că viața necombatantilor în nici un caz nu poate fi primejduită, fie că vaporul ar opune rezistență, fie că ar încerca să se refugieze, după ce a fost provocat să se supună unei perchezitii. Orice act de răzbunare din partea vre-unui dintre beligeranți, e ilegal. Și orice dispoziție luată ca măsură de răzbunare, e o recunoaștere a ilegalității. Guvernul Statelor-Unite e foarte desiluzionat că guvernul german în urma practicei și politicei urmate de Marea Britanie — după părerea sa — în actualul războiu, se consideră absolvat de datoria de a respecta aceste principii, chiar și când e vorba de vapoare neutrale. Guvernului german nu-i va fi greu să înțeleagă, că Statele-Unite pot lămurii politica guvernului Mării Britanii, în ce privește datoriile lui față cu un guvern neutral, numai singur cu guvernul Mării Britanii, Guvernul american, după părerea sa, nu ține dătoare de măsură atitudinea sa pentru alte guverne beligerante; atitudinea luată în tratativele urmate în chestia violării grave și inscuabile a drepturilor cetățenilor americani de către comandantii vaselor germane. Actele ilegale și neumane, oricât de legitime ar fi ele față cu un dușman despre care presupunem că nu respectează dreptul și umanitatea, nu pot fi luate în apărare, dacă prin aceasta li s'ar răpi neutralilor drepturile recunoscute și îndeosebi, s'ar viola dreptul la viață al neutralilor. Dacă un beligerant nu poate exersa represalii față de dușmanul său, decât numai periclitând viața și avutului neutralilor, atât umanitatea, dreptatea și prestigiul statelor neutrale impune ca această măsură de represiune să înceteze.

Dacă însă vre-un beligerant persistă în măsura de represiune, săvârșește în astfel de condiții, o violare neiertată a suveranității respectivelor popoare neutrale.

Guvernul Statelor-Unite are în vedere stările extraordinar de grele ale războiului, precum și schimbările radicale, cari au urmat în chestia atacurilor prin aplicarea mijloacelor moderne ale războiului naval, cari schimbări n'au putut fi cunoscute de popoare, când au stabilit normele în vigoare ale dreptului ginților. Guvernul Statelor-Unite e dispus a lua în considerare această schimbare în tactica războiului pe mare, dar nu poate admite ca vr'un drept esențial sau fundamental al națiunii sale să se desconsidere, numai și numai pentru că s'au schimbat stările. Drepturile neutralilor, în timp de războiu, se întemeiază pe principii cari nu pot fi modificate, din motive oportuniste și dreptul și datoria beligerantului e să găsească modalitatea de a se conforma stărilor

schimbate. Evenimentele lunilor din urmă au dovedit evident că operațiunile submarinelor se pot conforma în felul obicinuit de a purta războiul. Toată lumea a așteptat că, comandanții navali germani vor realiza această posibilitate și prin aceasta s'ar fi înlăturat cauzele principale cari au provocat critică și indignare.

Având în vedere că guvernul german recunoaște ilegalitatea actelor sale, întrucât a adus pentru legitimarea acestora, dreptul de a exercita presiune și având în vedere, că pot fi respectate normele vechi ale războiului naval, guvernul Statelor-Unite nu poate crede, că guvernul german, va întârzia și pe mai departe ca să nu desaprobe procedura ofițerilor săi de marină, dovedită cu prilejul scufundării „Lusitaniei” și va propune despăgubire pentru pierderea vieții cetățenilor americani, întrucât se poate despăgubi în general viața unui om, stinsă fără nici un scop.

Guvernul Statelor-Unite nu poate primi propunerea guvernului german, oricât ar fi ea de prietenească, ca în urma unei înțelegeri, numai anumite vapoare să aibă dreptul la liberă navigație în zona de război. Chiar această înțelegere, în mod tacit, ar expune la atacuri nedrepte alte vapoare și asta ar însemna totodată reducerea principiilor și renunțarea la ele, pe cari principii le apăra guvernul american și cari în timpul cumpănirii calme toate națiunile le-au recunoscut ca foarte naturale.

Guvernul Statelor-Unite și guvernul German luptă pentru aceleași scopuri mari. Timp îndelungat au luptat împreună pentru recunoașterea principiilor fundamentale pentru a căror respectare stăruie acum atât de mult guvernul Statelor-Unite. Ambii luptă pentru libertatea mărilor. Guvernul Statelor-Unite va continua lupta pentru libertate fără târguieli și cu orice preț, ori din care parte ar fi violată această libertate. Invită guvernul german la o colaborare acum când aceasta s'ar putea executa mai cu efect în interesul mării cauze comune.

Guvernul german a dat expresie speranței sale, că acest scop se poate atinge în oarecare măsură încă înainte de terminarea acestui război.

Aceasta se poate întâmpla. Guvernul Statelor-Unite se simte nu numai îndatorat ca să apere pe cetățenii săi, ori din care parte ar fi aceștia atacați, ci pune mare pond pe aceea, ca acest scop să se poată realiza și între beligeranți și totdeauna va privi ca prieten pe acela care îi va arăta o cale corespunzătoare, în această direcție.

Având în vedere prietenia dintre guvernul și națiunea Statelor-Unite și guvernul și națiunea germană, guvernul american se simte îndemnat să roage în modul cel mai solemn guvernul german să respecte conștiințios drepturile de neutralitate și chiar prietenia îi îndeamnă să-i aducă la cunoștință guvernului german, că guvernul Statelor-Unite va considera de *intenționat act neprietenesc* repetarea acelor cazuri în cari comandanții vaselor germane, violând drepturile de neutralitate, ating drepturile cetățenilor americani.

Conflictul germano-american.

Opinia publică germană despre nota americană. *Pressa americană.*

Din atitudinea presei germane se vede, că *opinia publică germană e foarte nemulțumită cu nota de răspuns a Americii.* Dacă Germanii ar satisface pretenziunilor americane, în modul acesta ar deveni fără nici un efect războiul submarinelor. Îndeplinirea pretenziunilor, ar însemna că dacă un vapor englez ar avea americani pe bord, s'ar putea plimba în dragă voe prin zona de război, pentru că după dorința americană trebuie să fie privit ca inviolabil. Însă aceasta e de cea mai mică importanță, ca părțile beligerante să provoace pe cetățenii statelor neutrale, să nu se expună primejdiilor războiului.

Germania nu poate renunța la punctul său de vedere de până aici, — aceasta trebuie s'o vadă America. După părerea corespondenților săi, va trece mult timp până când Germania va da răspuns notei de răspuns americane. În acest timp încordarea germano-americană se poate agrava, pentru că opinia publică germană pretinde, ca Germania să nu renunțe la arma puternică a submarinelor, în războiul pe care-l

poartă împotriva Angliei. Însă America mai mult sau mai puțin asta o cere dela Germania.

Atacurile războinice ale presei americane.

Agencia telegrafică „Reuter” anunță din *New-York:*

Ziarele sunt unanime de părerea, că în chestia războiului submarinelor, Statele-Unite și-au spus ultimul cuvânt și sfârșitul chestiunii depinde dela Germania. Concipiarea notei, în general, e lăudată, *se speră că națiunea va sprijini pe președinte orice ar urma.*

„*Newyork-Herald*” scrie: După admoniarea ce-a primit-o, Germania nu mai are mod să se subtraga de sub consecințele unui act similar, cum a fost scufundarea „Lusitaniei”. Germaniei nu-i mai rămâne decât să-și conformeze lupta cu submarinele, dreptului internațional.

„*World*” scrie în același sens.

„*Journal de Commerce*” declară că nota e concipiată într'un ton energic. Din ea se poate concluda, că nu se așteaptă altceva decât că Germania va ceda.

„*Newyork Times*” scrie: *Wilson și Lansing* au dat cu bărbăție și hotărâre expresiune convingerii intime a poporului american, care e, *că a sosit ora să i se pună capăt discuției îndelungate.*

† Compozitorul Ion Hârșia.

Din București primim dureroasa știre:

Vineri a încetat din viață în spitalul Colțea, răpus de febră tifoidă, tânărul compozitor *Ion Hârșia*, absolvent al conservatorului din *Lipsca*, venit la București în toamna trecută. A fost un tânăr de talent, modest și foarte sărăcuțos. Pe lângă studiile muzicale ce le făcea la București, avusese un post la „*Monitorul Oficial*”. Inmormântarea a avut loc *Duminecă.*

Regretatul *I. Hârșia* dela intrarea sa ca student la conservatorul din Viena, a fost ajutat de societatea noastră pentru fond de teatru, pentru a-și termina studiile.

Cu el se duc în mormânt atâtea visuri frumoase, cari îl făceau să treacă cu zimbete de fericire, prin zilele grele de mizerii. Cunoștințele lui și sufletul lui frumos l'au înconjurat de simpatii multe, pretutindeni unde a umblat.

Acum îl înghite pentru veci pământul, departe de satul unde s'a născut, departe de atâți prieteni, cari îi deplâng amar stingerea așa de timpurie.

După atâta sbucium trupul lui debil va odihni în pământul Bucureștilor, de unde nădăduia el să se întoarcă odată triumfător.

Fie-i odihna dulce în groapa pe care el n'a dorit-o încă!

Tensiunea raporturilor italo turce.

Italia amenință pe Turci.

Asupra raporturilor turco-italiene „*Giornale d'Italia*” publică următoarele noi amănunte:

Italianii, cari se întorc din Turcia ca și știrile sosite din Constantinopol și Smyrna confirmă, că Italianii din imperiul otoman sunt considerați ca și cum țara lor s'ar afla în stare de război cu Turcia.

— Acest fapt — zice „*Giornale d'Italia*” — îndreptățește grija opiniei publice italiene, pentru că nu putem și nu trebuie în nici un caz să neglijăm activitatea noastră în coloniile apusene din imperiul otoman, și aceasta pentru că trebuie să valorificăm ori când interesele noastre cu prestigiu și cu demnitate.

Cu toate că Italia n'a declarat război Turciei, cu toate că Turcia este aliată dușmanului nostru, cu toate acestea cei dela Constantinopol nu vreau să înțeleagă purtarea noastră corectă și pe când pun la cale o propagandă subversivă împotriva noastră în Libia, întrebându-și mijloacele cele mai neleale, pe de altă parte ne face fel de fel de șicane în cuprinsul

imperului, ajungând să violeze imunitatea diplomatică a reprezentanților noștri.

Până acuma guvernul italian a căutat prin mijloacele diplomatice ce le are la îndemână să facă pe Turcia să respecte interesele noastre, dar toate au fost în zadar.

Astăzi, e nevoie să vorbim fără înconjur și cu energie. *Nu mai putem să suferim acel „avânt de nebunie”, care bântuie la Constantinopol și a întunecat mințile lui Enver pașa și a ciracilor săi.* Interesele noastre și viața conaționalilor lor e mai presus de orice considerație.

„*Giornale d'Italia*” încheie, reamintind, că *parlamentul național* dând guvernului său depline puteri, *a arătat în chip lămurit intențiile sale.* Ar trebui ca la Constantinopol să se gândească serios la aceasta, *până ce va fi vreme;* știm că acest cuvânt al nostru e tălmăcirea sentimentului obștesc al țării, care arată cum vrea și știe să facă respectate interesele sale morale.

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 26 Iulie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusec: La mieznoapte dela Sokal, trupele noastre au cucerit un punct de razam important pentru capurile de pod ale noastre pe țărmul de răsarit al Bugului, făcând cu acest prilej 1100 prizonieri și cucerind 2 mitraliere. La mieznoapte-apus dela Grubiesow forțele germane au câștigat teren. In celelalte părți ale liniei de bătaie nu s'a schimbat situația.

Pe frontul italian: Lupta pe marginea platoului Dobordo a reinviat ieri. Italianii au atacat neîntrerupt, ziua și noaptea, pe întreagă linia, cu cea mai mare violență, dar aruncarea a noi forțe și nouile jertfe au fost zadarnice. Inamicul a câștigat numai trecător succese locale. Azi în zori de zi, pozițiunile originale au fost iarăș în posesiunea eroilor apărători. Artileria inamică a deschis azi dimineață împotriva capului de pod dela Gorizia iarăș salvă de foc. In regiunea Krnului, am respins ieri după amiază un atac al inamicului în luptă piept la piept și aruncând asupra lui bolovani! Italianii retrăgându-se au suferit mari pierderi de focul artileriei noastre. Un pilot al nostru a aruncat bombe asupra Veronei. Pe frontul din Carintia și Tirol nu a obvenit nici un eveniment de însemnătate.

Berlin, 26 Iulie. — Se comunică dela marele cartier principal:

Pe frontul occidental: Pe întreagă linia n'a avut loc nici un eveniment mai deosebit.

Pe frontul oriental: La mieznoapte dela Niemen, armata generalului Below a ajuns în regiunea dela Poswoly și Poniewje. L-am respins pe inamic pretutindeni, unde mai rezista și am făcut prizonieri peste o mie Ruși. Pe frontul dela Narew, trupele noastre au forțat trecerea peste râu și în sus de Ostrolenka. In jos de Ostrolenka îl respingem încet spre Bug, pe inamicul, care opune rezistență. Am făcut prizonieri câteva mii de Ruși și am cucerit peste 40 de mitraliere. Trupele noastre de împresurare se apropie tot mai mult de fronturile de mieznoapte și apus ad grupurilor de posturi dela Nowogeorgievsk și Varșovia.

Pe frontul sudoriental: La mieznoapte dela linia Wójilawice (la miezăzi dela Cholm) și Hrubiecow (pe Bug), trupele l'au respins pe inamic în luptele din zilele din urmă, spre mieznoapte. Ieri am făcut prizonieri 11 ofițeri și 1457 soldați de rând și am cucerit 11 mitraliere. Dealtminteri la apus de Vistula și la armatele aliate comandate de mareșalul Mackensen situația e neschimbată.

Hannotaux profetește războiu lung.

In numărul ultim din „*Revue Hebdomadaire*”, Gabriele Hannotaux, fost ministru de externe, scrie un articol în care procește că probabil războiul va ținea timp îndelungat. După Hannotaux trebuie să se organizeze și să conducă cu putere comună acțiunile militare. De sine înțeles că în acest fel, vor afla punctul unde dușmanul e mai slab și unde atacat va trebui să retireze. Hannotaux probabil crede, că punctul acela e undeva în sud și *cu cucerirea Constantinopolului, cu extinderea frontului sârbesc, se*

va putea grăbi decidera. „Nu-i permis să ne pierdem nădejdea” — zice Hannotaux — războiul se va sfârși numai atunci, când îl vom nimici pe adversar”.

După Hannotaux modul cel mai eficace e totuș acela, ca Francezii să nu se grăbească cu războiul, ci să aștepte până ce noile trupe rusești și noua armată continentală engleză vor putea începe ofensiva. Bărbații francezi trebuie să fie cruțați. Aceste sunt condițiile de cari face atârănătoare Hannotaux, victoria finală a antantei, și după ce rezultatul războiului depinde totuș numai de vitejia soldaților, fostul ministru de externe francez, dă expresie părerii, că războiul numai cu victoria antantei se poate sfârși.

Tratative româno-bulgare.

București. — Din Sofia se telegrafiază: Se pare că s'au pornit tratative serioase între România și Bulgaria în scopul unei înțelegeri. „Utro” scrie, că încercările, inițiate în scopul înființării blocului româno-bulgaro-grec au eșuat în urma indiscrețiunii lui Ghenadiew.

INFORMAȚIUNI

Arad, 27 Iulie 1915.

Decorat. Sublocotenentul român d. Aureliu Popa, dela reg. No. 33 din Arad, — fiu de învățător român, — este decorat cu medalia de argint cl. II, pentru vitejie în fața inamicului.

Infanterist Stan Nicolae. Ni se comunică printr-o corespondență de pe câmpul de luptă următorul caz:

In luptele dincolo de Lemberg, în cari regimentul 33 din Arad, în majoritate compus din Români, a sângerat poate ca niciodată — comandantul interimar al regimentului, căpitanul Hans Miesel apără istovit și cu hainele rupte la cortul unde se dau primele ajutoare pentru răniți și povesti medicilor următorul caz:

„Inaintând în focul dușmanului, la marginea unei păduri ne-a copleșit o ploaie infernală de șrapnele. În acele clipe critice observ, că unul soldat un șrapnel l-a sfărmat brațul drept din rădăcină și văd că brațul sfărmat cade la pământ. Uluit îl priveam. Soldatul se aplecă și ridică pușca — ce căzuse de pe umăr, lipsindu-i brațul drept — și așezând-o cu mâna stângă pe umărul stâng, fără a zice un singur cuvânt, se întoarse și plecă spre sanitari. Pe acest infanterist cu numele Stan Nicolae, l'am propus spre a fi decorat”. (Cenz.)

Dr. Alexandru Bogdan, pagini comemorative, de Axente Banciu, profesor. Reproducere din anuarul 51 al gimnaziului gr. or. român din Brașov. Câteva pagini înduioșătoare despre cel ce a murit moarte de erou pe câmpiile Galitiei, despre deșteptul și harnicul profesor Dr. Alexandru Bogdan. Broșura e împodobită și cu o frumoasă și succasă fotografie a regretatului erou. Prețul 1 cor. plus 10 fileri pentru expediție. Se poate procura dela tipografia A. Mureșianu Branisce et Comp. Brașov, Strada Prundului 15. Venitul curat e destinat pentru casa de lectură Dr. Alexandru Bogdan.

Atașat naval german la București. După numirea d. lt.-colonel Felm ca atașat naval al Mărei-Britanice în România, guvernul german a cerut la rândul său guvernului român încuviințarea pentru numirea unui atașat naval german la legația imperială din București.

După Rusia și Maria-Britanie, Germania va avea și ea un atașat naval în România.

Un milion de puști. Cetim într'un ziar american, că în cursul desbaterii unul proces în fața tribunalului american s'a descoperit un lucru interesant. Fabrica americană „Westinghouse Electric Company” are contract cu un stat european — de sigur cu unul din triplă-intelegere — să-i livreze acestuia în decursul unui an 1 milion de puști (Mg.)

Avioane inamice deasupra Vârșetului și Panciovei. Un ziar din Timișoara scrie: Aviatorii francezi, cari stau în serviciul armatei sârbești, fac câte odată excursii prin regiunile dela Dunăre, ale țării noastre, cu scopul ca să

neliniștească populația, aruncând câte odată și bombe. Acești oaspeți n'au putut pricinui multă pagubă, căci sentinelele dela graniță le poartă grijă și aviatorii noștri, pornesc imediat, ce sunt avizați, le opresc calea paserilor franceze, alungându-le de unde au venit sau stângându-le viața. Mai pe urmă, după cum am anunțat, avioanele franceze s'au ivit deasupra Neoplantei, în două zile după o altă aruncând bombe, dar fără succes.

Acum trei zile se ivise un alt avion inamic deasupra Panciovei, venind dinspre Belgrad. Pilotul francez intenționase să arunce bombe asupra orașului, dar sentinelele noastre nu i-au dat răgaz, și la semnalul dat pilotii și tunurile noastre au deschis un foc asupra lui care i-a fost — după o versiune — fatal. Avionul inamic cu pilotul francez s'a prăbușit în apropierea orașului. Pilotul inamic a fost găsit mort lângă aparatul său. După o altă versiune pilotului francez i-ar fi reușit să se refugieze, ridicându-se cu aparatul său la înălțimi mari.

Vineri s'a ivit deasupra orașului Vârșet un avion inamic, probabil tot acela, care s'a arătat și deasupra Panciovei.

Populația dela graniță se arată foarte liniștită față cu vizita, cu acești oaspeți, știind bine că granița e bine apărată și nu există motiv de neliniște.

John Wanamaker vrea să cumpere dela Germani, Belgia. John Wanamaker regele comercianților din Filadelfia (America), vrea să pună capăt războiului prin o apucătură curat americană. S'o fi gândit mult la aceasta afacere, ori un fugar capriciu l'a exaltat, destul atât că a ajuns la ideea, ca la tratativele de pace să aranjeze el singură chestiune Belgiei. Dacă Belgiei primesc înapoi Belgia — zice el — tratativele de pace se pot începe și îngrozitorul războiu s'ar sfârși. John Wanamaker ar dori să rezolve chestiune pe baze comerciale. În acest scop a făcut apel la poporul american, să adune multe sute de mii, ca să poată răscumpăra Belgia dela Germania și s'o înapoieze Belgienilor. El însuș dă pentru acest mare scop 480 milioane coroane. Dacă reușește să se adune o sumă mare și să se ajungă târgul cu Germania, atunci „trustul de pace” american, care se întrunește din când în când, va invita la tratativele de pace pe diplomații europeni. Gazetele americane se ocupă serios, cu apucătura lui John Wanamaker.

Vai, da ciudați mai sunt și Americanii ceia!!!

Catastrofa unui vapor de excursie din Chicago. O telegramă anunța ieri că un vapor de excursie s'a scufundat în râul Chicago. O nouă telegramă aduce amănunte despre acea catastrofă. Vaporul naufragiat se chema „Eastland” și plimba pe călători pe lacul Michigan și pe lacurile ce sunt în legătură cu acesta. Nenorocirea s'a întâmplat pe râul Chicago, care se varsă în lacul Michigan. Peste 300 de excursioniști cari erau pe punte s'au înecat și tocmai faptul că excursioniștii s'au îmbulzit cu toții pe o latură a vaporului a pricinuit catastrofa.

Vaporul — spun martorii oculari — s'a scufundat în 5 minute.

Un nou metod de sterilizare. „Le Journal” anunță că d. Billon-Daguerre dela Academia de științe din Paris a inventat un ingenios mijloc de sterilizare a apei, prin care se distrug toate bacteriile vătămătoare din orice lichide și la orice adâncimi.

Procedeele actuale prin razele ultraviolete lăsau mulți microbi vătămători nedistruși.

S'au făcut experiențe asupra apei din Sena și rezultatul a fost zero microbi patogeni. Noul dispozitiv pentru destilare va fi instalat pe un automobil anume construit și va fi dus pe linia de luptă, pentru a se proceda la sterilizarea apei destinată trupelor din regiunile cuprinse de dușman, deoarece toate acele cursuri de apă sunt contaminate.

x Sosește circul Schmidt în Arad. Joi dimineața sosește dela Timișoara în Arad cunoscutul și apreciatul circ Schmidt. Circul se va așeza în piața Béla-tér. Deși vremurile actuale au impus mari greutăți, direcțiunea circului s'a îngrijit să ofere publicului un program excelent, cum de obicei o făcea aceasta și în trecut. Societatea tramvaelor pune la dispoziția publi-

cului dela circ tramvae speciale. Duminica se vor da două reprezentații: d. a. la orele 4 și seara la orele 8 și jum. Program, complet pentru amândouă reprezentațiile. Pentru evitarea îmbulzei, bilete se pot cumpăra înainte, pentru prețuri originale, la librăria Weisz Leo, palatul Minorților.

Ultima oră.

LUPTA LA IVANGOROD.

Budapesta. — Dela cartierul pressei se anunță: Rușii au încetat să mai facă ieșiri din cetatea Ivangorodului. Pe țărmul drept al Bugului am cucerit o pozițiune importantă. Lupta inversunată din Iulie s'a pronunțat cu violență între Vistula și Bug. Rușii au pătruns în mai multe rânduri până la pozițiunile noastre, dar i-am respins. Explicarea retragerii generale a Rușilor e că generalii lor în clipele de pericol n'au știut să înțeleagă importanța decizivă a ofensivei noastre. Armatele rusești au sângerat în luptele de ariergardă și au căutat să-și salveze trenul cu jertfe îngrozitor de sângeroase.

IN PRAGUL RĂZBOIULUI ITALO-TURC.

Genf. — Ruperea relațiilor diplomatice între Turcia și Italia e iminentă. La Dardanele e liniște și aceasta e prevestirea unei acțiuni mari la care va lua parte acum și Italia.

VARȘOVIA INCUNJURATĂ DIN 3 PĂRȚI

Budapesta. — Dela cartierul pressei se anunță: Varșovia o amenințăm din trei părți. Comunicația cetății cu regiunea dela spatele ei devine din ce în ce tot dificilă. Linia de impresorare se întinde dela Somianka până în regiunea Nazielsk, închizând Nowogheorghevsk, la Blonie linia de impresorare strătaie linia ferată Sokacev-Varșovia și de aci se lungeste spre miazăzi-răsărit, la 22 klm. de parte dela centrul Varșoviei.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Absolvent al școalelor comerciale române din Brașov, liber de miliție, CAUTĂ POST la o bancă sau firmă comercială.

Adresa la administrație.

(Bi 2471—3).

:-: Sosește circul! :-:

Joi, în 29 Iulie n. sosește cu un tren special

Circul Schmidt

și în aceeași zi seara va da întâia

Reprezentare de gală
în piața Béla-tér.

16 atracțiuni mon- 16
diale de primul
:-: rang! :-:

Cai de rasă nobilă. Fiare sălbatică.

Deschiderea casei la orele 7 și jumătate. Inceputul seara la 8 și jum.

Bilete se vând înainte la librăria Weisz
— Leo (Palatul Minorților.) —

După reprezentație publicului îi
stă la dispoziție tramvae speciale.

Duminica se dau două reprezentații:
la 4 ore d. a. și seara la orele 8 și
jumătate. Program complet pentru am-
bele reprezentații.